

Säteilyn käytön poikkeavat tapahtumat – mitä STUKille pitää ilmoittaa

Toimistopäällikkö Ritva Bly, STUK

Normaalista poikkeava tapahtuma

Poikkeava tapahtuma säteilyn käytössä on normaalista toiminnasta poikkeava tapahtuma, jonka seurauksena turvallisuus vaarantuu merkittävästi säteilyn käyttöpaikalla tai sen ympäristössä. Se voi olla myös poikkeuksellinen havainto tai tieto, jolla on olennaista merkitystä työntekijöiden, ympäristön tai potilaiden säteilyturvallisuuden kannalta.

Ilmoitus viipymättä Säteilyturvakeskukselle

Säteilyasetuksen 17 §:n mukaan poikkeavasta tapahtumasta on viipymättä ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle. Ensi-ilmoitus tapahtumasta voidaan tehdä puhelimitse, mutta se on vahvistettava myöhemmin kirjallisesti.

Poikkeavaa tapahtumaa koskevasta ilmoituksesta on käytävä ilmi

- toiminnanharjoittaja (turvallisuusluvanhaltija) ja vastaava johtaja
- ilmoituksen antajan nimi ja yhteystiedot
- tapahtuma-aika ja -paikka
- tapahtuman kuvaus
- tiedot vaaratilanteeseen joutuneista henkilöistä ja heille mahdollisesti aiheutuneesta säteilyaltistuksesta
- välittömät toimenpiteet
- ensiarviot tapahtuman syistä.

Selvitys poikkeavasta tapahtumasta

Poikkeavan tapahtuman sattuessa on arvioitava potilaalle tai muulle henkilölle aiheutunut säteilyannos, selvitettävä tapahtuman syyt ja toimitettava vastaavien tapahtumien estämiseksi. Lisäksi on kirjattava havainnot poikkeavasta tapahtumasta ja tehdyt toimenpiteet. Vakava poikkeava tapahtuma edellyttää aina perusteellista tutkintaa ja raporttia Säteilyturvakeskukselle.

Esimerkkejä poikkeavista tapahtumista

Säteilyturvakeskukselle ilmoitettavia poikkeavia tapahtumia ovat esimerkiksi

- kaikki työntekijöihin tai ulkopuolisiin kohdistunut normaalista poikkeava säteilyaltistus
 - röntgenlaitteen käytön aikainen oleskelu vahingossa valvonta-alueella (esimerkiksi lämmitys- tai laadunvalvontakäytössä)
 - laitteen poikkeuksellisesta käytöstä aiheutuva altistus (kuten ”seisominen polkimen päällä”)
- raskaana oleviin potilaisiin suunnittelemattomasti kohdistunut säteilyaltistus
- erityisen suuri säteilyaltistus
 - deterministisen haitan kuten ihovaurion tai hiusten lähdön aiheuttava altistus